

Sygn. akt I NWW 8/23

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie z odwołania Ł. G. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Antoniego Bojańczyka od orzekania w sprawie o sygn. akt II KK 502/22,
na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 7 lutego 2023 r.,
na podstawie art. 26 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. 2021, poz. 1904, z późn. zm.)

pozostawia wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego 9 stycznia 2023 r. (data stempla pocztowego) wpłynął wniosek obrońcy skazanego Ł. G. o wyłączenie – na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. – SSN Antoniego Bojańczyka od rozpoznania kasacji inicjującej przed Sądem Najwyższym postępowanie o sygn. II KK 502/22.

W uzasadnieniu wniosku obrońca skazanego wyjaśniła, że SSN Antoni Bojańczyk został powołany na urząd Sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (dalej: KRS) ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3). W ocenie obrońcy skazanego okoliczność ta, w szczególności w realiach niniejszej sprawy tj. biorąc pod uwagę zarzuty wywiedzione w kasacji, mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w sprawie (art. 41 § 1 k.p.k.), a zatem sędzia ten winien ulec wyłączeniu od udziału w niniejszej sprawie.

W ocenie obrońcy skazanego zgodnie z uchwałą składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. sygn. akt BSA I-4110- 1/20, która z chwilą podjęcia uzyskała moc zasady prawnej: Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3).

Do daty niniejszego wniosku, zdaniem obrońcy skazanego, nie odstąpiono od powyższej zasady prawnej, wobec czego ma ona zastosowanie w niniejszej sprawie. Tym bardziej, że kasacja, która ma być rozpoznana w niniejszej sprawie zawiera m.in. zarzut obrazy art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez rozpoznanie sprawy z udziałem sędziego Sądu Rejonowego w Siedlcach delegowanego do Sądu Okręgowego w Siedlcach decyzją Ministra Sprawiedliwości, który może być w każdym czasie odwołany przez Ministra Sprawiedliwości, na podstawie decyzji, która nie wymaga uzasadnienia, który to zarzut jest zbieżny z zarzutami wysuwanymi wobec orzeczeń Sadu Najwyższego, w których wydaniu uczestniczył SSN Antonii Bojańczyk.

W ocenie obrońcy skazanego ukształtowanie KRS na skutek wskazanej zmiany było przedmiotem szerokich rozważań w orzecznictwie Sądu Najwyższego – np. w sprawie III P 7/18 (OSNP 2020, z. 4, poz. 38) oraz w uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-41110-1/20, OSNKG 2020, z. 2, poz. 7). Zważywszy, iż wylosowany do rozpoznania sprawy sędzia jest „osobą powołaną do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw”, jako *iudex suspectus*, a więc sędzia, co do którego wskazana wyżej okoliczność mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w sprawie – art. 41 § 1 KPK, winien ulec wyłączeniu od udziału w sprawie.

W dniu 10 stycznia 2023 r. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego przekazał powyższy wniosek Prezesowi Sądu Najwyższego kierującego Izbą Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, który zarządzeniem z 12 stycznia 2023 r. do rozpoznania sprawy I NWW 8/23 wyznaczył niniejszy skład jednoosobowy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziego skierowany do Sądu Najwyższego na podstawie art. 26 § 2 u.SN jako obejmujący ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, podlegał rozpoznaniu w sposób określony w art. 26 § 3 u.SN. Obrońca wnioskodawcy w istocie rzeczy usiłował jedynie zakwestionować procedurę powołania kandydatów na urząd sędziego Sądu Najwyższego. Zredagowany przez niego wniosek miał abstrakcyjny charakter, tj. nie odnosił się do żadnych konkretnych okoliczności związanych ze sprawą II KK 502/22, przy czym przywołane obawy o zarzut obrazy art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. nie mogą za takie uchodzić.

Argumentacja obrońcy skazanego stanowi narrację na temat rzekomego braku niezależności KRS z uwagi na okoliczność, że zgodnie z art. 9a ust. 1 u.KRS, Sejm wybiera spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych piętnastu członków Rady na wspólną czteroletnią kadencję. Należy wskazać, że władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu, ten zaś, jeśli nie sprawuje jej bezpośrednio, to czyni to za pośrednictwem swoich przedstawicieli (art. 4 Konstytucji RP). Tym samym kontestowanie statusu konstytucyjnego organu, jakim jest KRS, z uwagi na fakt, że na jego osobowy skład wpływ mają parlamentarzyści czyli przedstawiciele Narodu wybrani w wyborach bezpośrednich (art. 104 ust. 1 Konstytucji RP) oceniać należy jako brak poszanowania dla demokratycznych podstaw państwa prawnego.

W myśl art. 26 § 2 u.SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się

toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Wniosek w trybie art. 26 § 2 u.SN podlega rozpoznaniu „na zasadach określonych w odrębnych przepisach”, a więc w sprawach karnych – na zasadach określonych w k.p.k., w tym w szczególności w art. 41- 43 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NWW 87/20).

Ocena wniosku o wyłączenie sędziego, przedłożonego przy rozpatrywaniu konkretnej sprawy na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., jako pozostającego w zakresie kognicji Sądu Najwyższego, musi wiązać się z ustaleniem, czy wniosek ten zawiera konkretny zarzut braku niezawisłości sędziowskiej.

Tymczasem obrońca skazanego nie sformułował żadnych konkretnych zarzutów mających świadczyć o braku niezawisłości sędziego Sądu Najwyższego Antoniego Bojańczyka lub braku jego niezależności. Osłą argumentacji zgłoszonego wniosku jest kontestowanie procedury konkursowej prowadzonej przez Krajową Radę Sądownictwa, a ukształtowaną przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3). Kluczowa jest okoliczność, że kwestionowana przez obrońcę skazanego procedura była przedmiotem kontroli konstytucyjności przeprowadzonej przez jedyny umocowany konstytucyjnie do tego organ, jakim jest Trybunał Konstytucyjny. W efekcie tej kontroli, regulacje te, wyrokiem z 25 marca 2019 r., K 12/18 uznane zostały za zgodne z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z art. 186 ust. 1 Konstytucji RP. Przy czym należy nadmienić, że zgodnie z treścią art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Oznacza to, że wiążą wszystkie podmioty występujące w obrocie prawnym, a więc zarówno strony i uczestników postępowania, jak również organy stosujące prawo.

Odnosząc się do przywołanej przez obrońcę skazanego uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I 4110 1/20, wskazać należy, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, została ona uznana za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 EKPCz.

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wiąże bezpośrednio zarówno wszystkie składy sędziowskie sądów powszechnych, jak i wszystkie składy sędziowskie Sądu Najwyższego, wobec czego uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I 4110 1/20 utraciła swój walor normatywny ze względu na niezgodność z Konstytucją i jako taka nie wywołuje skutków w obrocie prawnym. Tym bardziej nie może być uznana, jak to wskazuje obrońca skazanego, za obowiązującą zasadę prawa z której wyprowadza ona abstrakcyjne obawy o zarzut obrazy art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w tym względzie.

W ocenie Sądu Najwyższego w przedmiotowej sprawie sformułowany zarzut sprowadza się wyłącznie do kwestii powołania objętego wnioskiem sędziego. Jak wskazano wyżej, ustawa jednoznacznie stanowi, że wniosek, o którym mowa w art. 26 § 2 u.SN, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego. Rozpatrzenie sformułowanego przez obrońcę skazanego wniosku nie mieści się w granicach formalnych kontroli realizowanej przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 26 § 2 u.SN (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 czerwca 2021 r., I NWW 45/21; 12 maja 2021 r., I NWW 25/21) i należy pozostawić go bez rozpoznania.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że podstawą do pozostawienia wniosku bez rozpoznania, w oparciu o przepis art. 26 § 3 u.SN, jest sytuacja, w której wniosek nie spełnia warunków konstrukcyjnych (nie podaje okoliczności faktycznych i ich oceny prawnej, uzasadnienia lub uprawdopodobnienia zawartych w nim twierdzeń) lub ma charakter abstrakcyjny, tj. nie odnosi się do konkretnej sprawy lub dotyczy kwestionowania samego statusu sędziego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 maja 2020 r., I NWW 7/20). Do analogicznych wniosków prowadzi również analiza orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: „Trybunał” lub „TSUE”). Trybunał oceniając dopuszczalność wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wielokrotnie podkreślał, że co do zasady należy domniemywać spełnienie przez sąd krajowy wymogów określonych w art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, niezależnie od tego w jakim składzie sędziowskim sąd ten orzeka. Domniemanie to może zostać obalone, jeżeli prawomocne orzeczenie sądowe wydane przez sąd krajowy

lub międzynarodowy prowadziłoby do uznania, że sędzia lub sędziowie orzekający jako sąd nie są sądem niezawisłym, bezstronnym i ustanowionym uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w świetle art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (z ostatnich zob. wyroki Trybunału z 13 października 2022 r. w sprawach C-355/21 oraz C-698/20). W niniejszej sprawie obrońca skazanego nie wskazał, ani tym bardziej nie wykazał, aby w stosunku do sędziów należących do składu wyznaczonego do rozpoznania sprawy II KK 502/22 wydano takie prawomocne orzeczenie sądowe.

Z tych względów, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 26 § 3 u.SN. orzekł, jak w sentencji.

[as]